

SAYI:25 EKİM 2025

MUVAKKİT

Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

“

Rastgele çekilen fotoğraflar
daha güzel çıkıyor,
tıpkı tesadüfen tanıştığımız
insanlar gibi...

Ara GÜLER

”

DİRENİŞİN VE HASRETİN YANKISI: AHMED ARİF / **ESRA MOLLA ÇETİN** - BİR FOTOĞRAF, BİN HİKÂYE..

ARA GÜLER'İN GÖZÜYLE HAYAT... / **İREM NİSA BİLGİÇ** - KÖRLÜK: JOSÉ SARAMAGO'DAN İNSANLIĞIN VİCDAN AYNASI / **İREM**

NİSA ERBAKAN - TARİHTE BUGÜN - AYNADA BİR ŞAİR: ATILLA İLHAN / **ESMA KOÇAK** - KELİMELEİN SARRAFI: BEHÇET

NECATİGİL / **İREM NİSA ERBAKAN** - ORYANTALİZM: DOĞU'YU BATI'NIN GÖZÜNDEN GÖRMEK / **EBUBEKİR SALAN** -

SOKAKLARIN RİTMİ : RAP / **MELİH ÖZKAN** - ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ: ÂNİ YAŞA! / **DİLAN ÇETİNKAYA**

İÇİNDEKİLER

Ekim 2025

SAYI: 25

AYLIK KÜLTÜR SANAT
VE EDEBİYAT DERGİSİ

Aylık süreli yayın

Yayın Sahibi:

ASTRO MEDYA

Yazı İşleri Müdürü

Esra Molla Çetin

Tasarım

Esra Molla Çetin

Dilek Gün

Funda Öztürk

Muhabir

Dilek Gün

Editörler

Arife Salman

Dilan Çetinkaya

Fatma Tecirli

T. Duygu Saçar

İrem Nisa Bilgiç

Adres:

Yeni İstanbul Caddesi Kosova Mahallesi

228/B Selçuklu / KONYA 42100

İletişim:

0(332) 408 24 55

iletisim@muvaakkitdergisi.com

Basım yeri:

KONMATSAN OFSET MATBAA AMBALAJ

Fevzi Çakmak Mah. Gülistan Cad. 120 P

Karatay/KONYA - Tel: 05373725742

MUVAKKİT dergisindeki
tüm yazı ve çizimlerin
yayın hakkı saklıdır.

03

**DİRENİŞİN VE HASRETİN
YANKISI: AHMED ARİF**

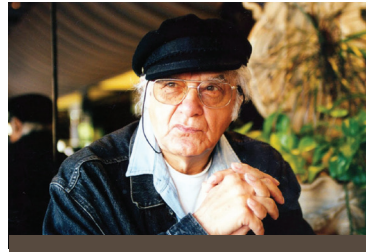
Türk edebiyatının sevilen şairlerinden
Ahmet Arif, Hasretinden Prangalar
Eskittim (1968) adlı tek kitabıyla
geniş kitlelere ulaştı.

05

**BİR FOTOĞRAF BİN HİKÂYE
ARA GÜLER'İN GÖZÜYLE HAYAT**

İstanbul'un ve insanlığın unutulmaz anlarını
fotoğraflayan Ara Güler, görsel tarihin
efsanevi ismi olarak hafızalara kazındı.

13

**AYNADA BİR ŞAİR:
ATILLA İLHAN**

Dizelerine aşk, isyanı ve
hayatı sığdıran Atilla İlhan,
Türk edebiyatında silinmez
izler bıraktı.

15

**KELİMELEİN SARRAFI:
BEHÇET NECATİGİL**

Günlük hayatın küçük ayrıntılarına derin
anlamlar yükleyen usta bir şairdi Behçet
Necatigil. Sade ama dokunaklı şiirleriyle,
Türk edebiyatının en zarif seslerinden
biri olarak iz bıraktı.

19

SOKAKLARIN RİTMİ : RAP

Rap müzik, sokakların sessiz çılgınlığını
ritimle buluşturan, kelimelerle hayatı
dokuyan ve duyguları doğrudan kalbe
taşıyan bir ifade sanatıdır.

21

**ÖLÜ OZANLAR
DERNEĞİ: ÂNİ YAŞA!**

“Ölü Ozanlar Derneği”, geleneksel
kalıplara sıkışmış bir okulda
öğrencilerini özgür düşünmeye ve
hayatı kendi bakış açılarıyla yaşamaya
teşvik eden bir öğretmenin etkileyici
hikâyesini anlatan unutulmaz bir film.

Editörden...

Esra Molla Çetin

Bir Ses, Bir Görüntü, Bir Şiir

Zamanın hafızası, kimi zaman bir fotoğraf karesinde, kimi zaman bir mısrada, kimi zaman da bir şarkının ritminde saklanır. Sanat, belleğimizi diri tutan bu izlerin toplamıdır.

Bu ayki dergimizin kapak dosyasında, objektifini yalnızca görüntülere değil, yaşama da çevirmiş bir tanığın adı var; Ara Güler. Onun fotoğraflarında İstanbul, yalnızca bir şehir değil; insanları, kokusu ve sessizliğiyle bir masalın içindeki karakterlerdir.

Edebiyat sayfalarımızda ise üç büyük şairle buluşuyoruz. Ahmet Arif, Anadolu'nun çığlığı ve umudu; Atilla İlhan, isyanın ve bireysel sesin sözcüsü; Behçet Necatigil, gündelik hayatın küçük ayrıntılarından büyük anlamlar kuran usta... Üçü de bize şunu hatırlatıyor: Söz, hem kişisel bir sığınak hem de toplumsal bir haykırıştır.

Bu haykırışın modern çağdaki karşılığına, rap müziğin tarihine göz atıyoruz. Sokaklardan yükselen ritim, tıpkı şiir gibi; hem bireyin hem toplumun dilini yeniden kuruyor.

Ve sinema bölümümüzde, edebiyatla, müzikle, fotoğrafla aynı duyguyu paylaşan bir film var: Ölü Ozanlar Derneği. "Carpe Diem (Ânı Yaşa)" çağrısı, yalnızca bir sahne değil; sanatın her dalında var olan bir özgürlük çağrısıdır.

Bu sayımızda bir araya getirdiğimiz tüm metinler, görüntüler ve sesler, aslında aynı yere işaret ediyor: insanın kendini ifade etme çabası. Fotoğrafla, şiirle, ritimle ya da kamera ışığında... Hepimizin içinde yankılanan o tek soruyla: "Kendi sesini buldun mu?" İyi okumalar...

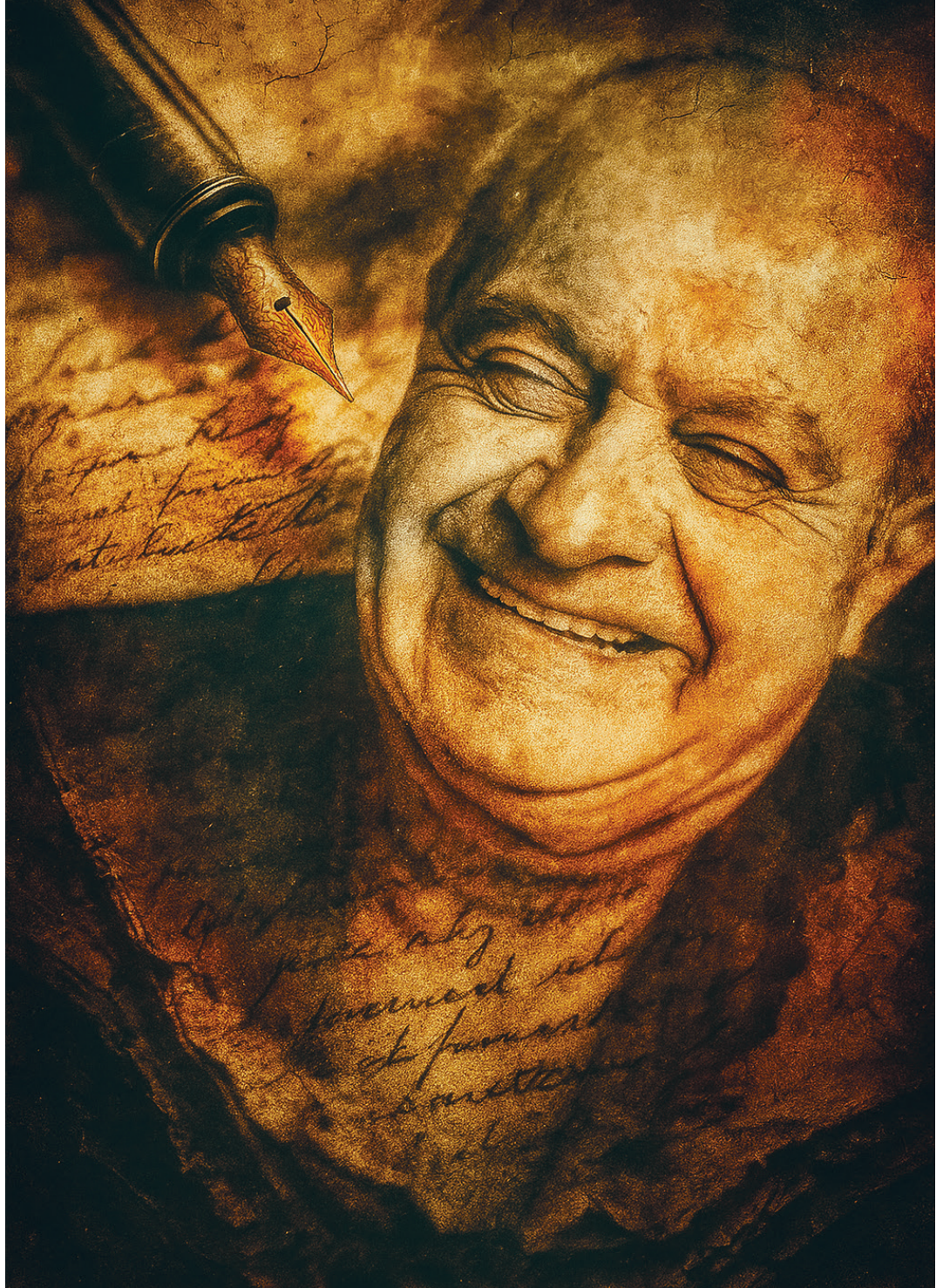
Direnişin ve Hasretin Yankısı: Ahmed Arif

Ahmed Arif... Duru bir isyanın, içli bir sevdanın, suskun bir çığlığın adı. Türk şiirinin en güçlü, en kendine has seslerinden biri.

Kimi şairler çok kitapla gelir dünyaya; Ahmed Arif ise yalnızca bir kitapla... ama o kitap bir çağın vicdanı olur, halkların ortak yarası olur, seveda ile direnişi harmanlayan bir ağıt olur. *"Hasretinden Prangalar Eskittim", yalnızca bir şiir kitabı değil; bir coğrafyanın, bir halkın ve bir ömrün izdüşümüdür.*

1927'de Diyarbakır'da dünyaya gelen Ahmet Hamdi Önal, yani bilinen adıyla Ahmed Arif, Türkmen bir baba ile Kürt bir annenin çocuğuydu. Çok dilli, çok kültürlü, çok katmanlı bir çocukluk geçirdi. Zazaca, Kürtçe, Arapça konuşulan bir mahallede büyüdü. Henüz genç yaşlarında Urfa, Siverek, Harran gibi yerlerde halkla iç içe yaşadı; yoksulluğun, suskunluğun, onurun ne demek olduğunu küçük yaşta öğrendi. Bu deneyimler onun şiirinin harcını oluşturdu. Ahmed Arif'in dili, yalnızca kelimelerden değil, yaşamışlıklardan örüldü.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde felsefe okudu. Ancak politik nedenlerle eğitimi yarım kaldı. Defalarca tutuklandı, zindanlarda yattı. Hayatı boyunca sürgünlerle, yasaklarla, baskılarla mücadele etti. Ama şiirinden ve halkına duyduğu bağlılıktan asla vazgeçmedi. Bu yüzden onun şiiri yalnızca bir edebi ürün değil; aynı zamanda bir tanıklık, bir direniş belgesidir. Ahmed Arif'in şiiri, geleneksel halk edebiyatının lirizmi ile toplumcu şiirin devrimci söylemini birleştirir. Şiirlerinde Karacaoğlan'ın içli sesi vardır, Pir Sultan'ın isyanı, Nazım'ın ritmi, Lorca'nın evrensel duyarlılığı hissedilir. Ama hepsi Ahmed Arif'in potasında erir, özgün bir sese dönüşür. Onun dizelerinde doğa bir tabiat unsuru değil, bir duygunun taşıyıcısıdır. Dağ, rüzgâr, gece, toprak; hepsi şiirinde yaşayan, hissedilen varlıklardır. Anadolu onun kaleminde hem anne kucağı, hem darağacıdır.

Hasretinden Prangalar Eskittim, yalnızca on dokuz şiirden oluşur ama her biri yılların içsel fırtınalarının damıtılmış hâlidir. Bu şiirler geniş kitlelere ulaşmış, türkülere dönüşmüş, duvarlara yazılmış, kalplerde yer etmiş dizelerdir. Ahmed Arif'in kelimeleri halkın diliyle dökülür ama şiirin estetik çizgisinden ödün vermez. Onun dili hem sade hem zengin, hem yalın hem derinliktir. "33 Kurşun" şiiri, yalnızca bir toplu infazı değil, sistematik bir suskunluğu anlatır. Muğlalı Olayı'na ağıt niteliğindeki bu şiir, vicdanın kalemle buluşmuş hâlidir. Aynı şekilde "Anadolu" şiiri, memleketi coğrafi bir harita gibi değil, yaşayan bir organizma gibi anlatır. Onun şiirinde Anadolu, "kan içinde, kıvranan bir sevda"dır.

Ahmed Arif'in şiiri sadece politik değildir; aşk da onun kaleminde devrim kadar güçlüdür. Özellikle "Ay Karanlık", "Vurulmuşum" ve "Hasretinden Prangalar Eskittim" gibi şiirlerinde, özlem ve sevda ön plana çıkar. Ama bu aşk bireysel bir duygudan öteye geçer. Aşk, bir memleket özlemiyle, özgürlük arzusuyla iç içe geçmiştir. O yüzden onun şiirinde sevgiliye duyulan hasret ile halka duyulan sevda birbirinden ayrılamaz. Bu duyguların en çarpıcı dışavurumu, Ahmed Arif'in Leyla Erbil'e yazdığı mektuplarda da görülür. Bu mektuplar, yalnızca bir aşkın değil, bir düşünce dünyasının, bir vicdanın, bir sezginin belgeleridir. O satırlarda, insanın insana duyduğu derin saygıyı ve özlemi görürüz. *Tıpkı şiirlerinde olduğu gibi: içten, sade ve yakıcı.*

Ahmed Arif'in dili süsten uzaktır ama son derece imgeseldir. Onun kullandığı her kelime, Anadolu'nun bin yıllık belleğinden süzülür. Şiirlerindeki sözcükler taş gibi oturur yerli yerine. Söz ustalığı ile halkın dili arasında ince bir denge kurar. Bu da onu hem edebi çevrelerde hem de halkın gözünde ayrıcalıklı kılar.

1991'de hayata veda ettiğinde, arkasında yalnızca bir kitap ve bir halkın yüreğinde derin izler bırakmıştı. Cebeci Asri Mezarlığı'na defnedildi, ama gerçek mezarı insanların

kalbindeydi. Onun dizeleri bugün hâlâ okunuyor, besteleniyor, genç kuşaklar tarafından keşfediliyor. Çünkü Ahmed Arif'in şiiri zamana karşı dayanıklıdır. İçindeki duygu, onur ve direniş hâlâ güncelliğini korur. Ahmed Arif'i anlamak, yalnızca bir şairi tanımak değil; bir halkın yüzyıllardır süren mücadelesini, özlemini, sevgisini, sabrını anlamak demektir. O, sadece şiir yazmadı; bir halkın kalp atışlarını kelimelere döktti. Onun şiiri, suskunların sesi, yoksulların nefesi, âşıkların feryadı, mahpusların duası oldu. Ahmed Arif yaşadığı sürece yazdı, yazdıkça yaşadı.

Bugün hâlâ onun şu dizesiyle başlarız her onurlu yürüyüşe: "Dayan... Rüsva etme beni."

HASRETİNDEN PRANGALAR ESKİTİM

Seni, anlatabilmek seni.

İyi çocuklara, kahramanlara.

Seni anlatabilmek seni,

Namussuza, halden bilmeze,

Kahpe yalana.

Ard-arda kaç zemheri,

Kurt uyur, kuş uyur, zindan uyurdu.

Dışarda güriül-güriül akan bir dünya...

Bir ben uyumadım,

Kaç leylim bahar,

Hasretinden prangalar eskittim.

Saçlarına kan gülleri takayım,

Bir o yana

Bir bu yana...

Seni bağrabilsem seni,

Dipsiz kuyulara,

Akan yıldız,

Bir kibrit çöpiüne varana,

Okyanusun en ıssız dalgasına

Düşmüş bir kibrit çöpiüne.

Yitirmiş tılsımın ilk sevmelerin,

Yitirmiş öpücükleri,

Payı yok, apansız inen akşamdan,

Bir kadeh, bir cigara, daltıp gidene,

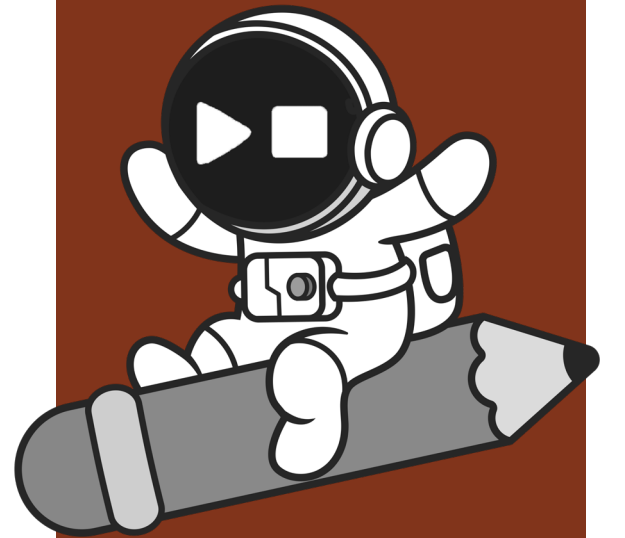
Seni anlatabilsem seni...

Yokluğun, Cehennem'in öbür adıdır

Üşüyorum, kapama gözlerini...

***Türk edebiyatının
sevilen şairlerinden
Ahmed Arif,
Hasretinden
Prangalar Eskittim
(1968) adlı tek
kitabıyla geniş
kitlelere ulaştı.
Şiirlerinde samimi
bir anlatım, serbest
ölçü ve alışılmadık
bağdaştırmalar
kullanırken,
Güneydoğu Anadolu
ve Çukurova'ya
sıkça yer verdi.***

ESRA MOLLA ÇETİN

İREM NİSA BİLGİÇ

Bir Fotoğraf, Bin Hikâye...

Ara Güler'in Gözüyle Hayat...

Sanatın her dalı, insanın dünyayı anlama ve aktarma biçimlerinden yalnızca biridir. Ancak bazı sanatçılar vardır ki, kullandıkları araç ne olursa olsun, ortaya koydukları eser yalnızca estetik bir haz sunmakla kalmaz; aynı zamanda bir çağın belleğini, bir toplumun ruhunu ve insanın en çıplak hâlini de yansıtır. Ara Güler, fotoğrafın ötesine geçen, objektifini yalnızca ışığa değil, insana ve hayata yönelten ender sanatçılardan biridir. O, bir şehri sadece görsel bir imgeye indirgeyen bir göz değil, o şehri yaşayan, koklayan, duyan bir hafızaydı. İstanbul'un sisli sabahlarını, dar sokaklarında yankılanan çocuk seslerini, yorgun işçilerin ellerini ve yüzlerini, bir

kahvehane köşesinde oturan yalnız bir adamın bakışlarını, tarih kitaplarının çoğu zaman unuttuğu sıradan hayatların unutulmaz tanıklıklarına dönüştürdü. Onun fotoğraflarında ne sadece bir şehir ne de sadece bir insan vardır; bir bütün olarak hayatın ta kendisi vardır. *Ara Güler'i anlatmak, yalnızca bir fotoğraf sanatçısını anmak değildir. O, aynı zamanda bir anlatıcı, bir arşivci, bir filozof, bir tanık ve kimi zaman da bir hatırlatıcıdır.* Objektifinden geçen her kare, tarihe düşülen küçük bir not, insana dair derin bir gözlemdir. Bu yüzden onun mirası, sadece sanat tarihimizin değil, kolektif hafızamızın da ayrılmaz bir parçasıdır. 16 Ağustos 1928'de İstanbul'un Beyoğlu

semtinde dünyaya gelen Ara Güler, henüz gençlik yıllarında sanatın ve özellikle de sinemanın büyümesine kapılmıştı. Ancak yolunu asıl belirleyen, fotoğraf makinesiyle kurduğu bağ oldu. Sanata ilgisi, onu İstanbul Üniversitesi'nde iktisat öğrenimi görürken bile bırakmadı; kısa sürede gazeteciliğe yöneldi ve fotoğraf, onun hem mesleği hem de yaşam biçimi haline geldi. 1950'li yıllarda Yeni İstanbul gazetesinde başlayan fotoğraf serüveni, ilerleyen yıllarda onu yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın da en önemli fotoğrafçılarından biri yaptı. *Time Life, Paris Match, Der Stern gibi uluslararası dergilerde yayımlanan çalışmaları, onu küresel bir tanıklığın parçası haline getirdi.* Magnum Photos ajansı ile kurduğu ilişkiler

sayesinde dünyanın pek çok köşesine ulaştı, dönemin önemli sanatçıları, siyasetçilerini ve düşünürlerini fotoğrafladı.

Ara Güler'in objektifinden yalnızca portreler değil, aynı zamanda İstanbul'un hiç kaybolmayan ama sürekli değişen ruhu da geçti. Onun karelerinde Galata Köprüsü, balıkçılarıyla, kahvehanedeki satranç oyuncularının düşünceli bakışlarıyla ya da sokak aralarında oyun oynayan çocukların coşkularıyla ölümsüzleşti. *Bu yüzden kendisine haklı olarak "İstanbul'un Gözü" denildi.* Yalnızca İstanbul'la değil, Anadolu'nun kadim topraklarıyla da güçlü bir bağ kurdu. Nemrut Dağı'ndaki heykelleri ve Aphrodisias antik kentinin ortaya çıkarılmasına vesile olan fotoğrafları, kültürel mirasın dünya çapında tanınmasına katkı sundu. Ara Güler, 17 Ekim 2018'de aramızdan ayrıldığında ardında milyonlarca karelik bir arşiv, paha biçilmez bir hafıza ve fotoğrafın insanlık için ne anlama geldiğine dair derin bir miras bıraktı. Bugün onun ismi, yalnızca fotoğraf sanatının değil, aynı zamanda bir dönemin

vicdanının ve tanıklığının adı olarak yaşamaya devam ediyor. Ara Güler'in fotoğrafları, bir dönemin tanıklıkları, bir şehrin hafızası ve insanın unutulmaya yüz tutmuş hikâyeleridir. Özellikle 1950'li ve 1960'lı yıllarda çektiği İstanbul kareleri, bugün hem sanatsal değerleriyle hem de belge niteliğiyle eşsiz bir konumdadır. Yalnızca sokakları, köprüleri, kahvehaneleri değil, aynı zamanda insanların yüzlerindeki yorgunluğu, umutları ve hüznü de kayda geçirmiştir.

Sanatçı, portrelerinde de aynı samimiyeti ve derinliği korumuştur. Pablo Picasso'dan Salvador Dalí'ye, Alfred Hitchcock'tan Bertrand Russell'a kadar pek çok önemli ismin objektifinden yansıyan hâlleri, onların yalnızca yüzlerini değil, kişiliklerinin gölgelerini de görünür kılar. Bu yönüyle Ara Güler'in eserleri, hem sanat hem de insanlık tarihi açısından benzersiz bir arşiv niteliği taşır.

Yayınlanmış pek çok fotoğraf albümü, sergi ve belgesel, onun üretkenliğinin ve evrensel etkisinin göstergesidir. *Ara Güler'in İstanbul'u adlı albümü, şehrin ruhunu belki de en güçlü şekilde anlatan çalışmalarından biri olarak kabul edilir.* Ara Güler'in ardında bıraktığı miras, yalnızca fotoğraf karelerinden ibaret değildir; aynı zamanda bakmayı, görmeyi ve anlamayı öğreten bir yaşam felsefesidir. Onun gözünden hayatı görmek, sıradanın içindeki derinliği, gündeliğin içindeki şiiri fark etmektir.

Ara Güler ismi, bugün yalnızca fotoğraf sanatıyla değil, insanı ve hayatı bütün çıplaklığıyla anlama çabasıyla da anılmaktadır. O, objektifini bir ayna gibi

kullanmış; bize kendimizi, kentimizi ve dünyamızı göstermiştir. Bu nedenle onun eserleri, yalnızca geçmişı aydınlatmakla kalmaz, geleceğe de ışık tutar.

*“İyi fotoğraf,
gözle görülmeyeni de
gösterir.”*

*“Yaşam size verilmiş boş bir film.
Her karesini mükemmel bir şekilde
doldurmaya çalışın.”*

Kadim Mirasın İzinde

Selçuklu Belediyesi, birçok kültürel projeye öncülük etmiş ve bu projeleri desteklemiştir. Bugün, Selçuklu'yu konu alan dönem dizileri büyük ilgi görmekte, Selçuklu Devleti'ne dair yayınlar ise başvuru kaynağı olarak kabul edilmektedir. Selçuklu Belediyesi, yıllardır Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli kültürel projelerinin şekillendiricisidir. Belediyenin öncülüğünde gerçekleştirilen bu projeler, tarihimize ışık tutarak gelecekte yapılacak çalışmalar için sağlam bir zemin oluşturmuş ve değerli eserlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır.

ARİFE SALMAN

Konya&Sille Hazineleri

Konya'nın kadim tarihiyle iç içe geçmiş Sille, sadece taş sokakları ve geleneksel mimarisiyle değil, aynı zamanda sahip olduğu kültürel zenginliklerle de öne çıkan bir merkezdir. Yüzyıllar boyunca farklı medeniyetlerin izlerini taşıyan Sille, taş işçiliği, tarihi yapıları, kiliseleri ve doğal dokusuyla geçmişin derinliklerinden günümüze uzanan bir miras sunmaktadır.

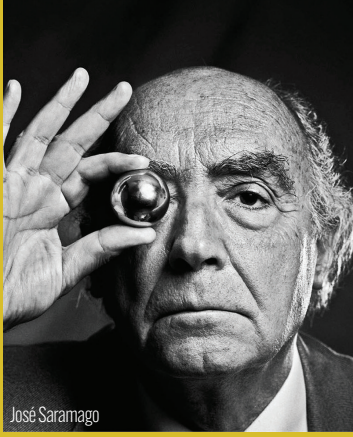
Son yıllarda Selçuklu Belediyesi öncülüğünde yürütülen restorasyon, araştırma ve kültür projeleri, Sille'yi yalnızca Konya'nın değil, bölgenin de öne çıkan bir kültür ve turizm merkezi hâline getirmiştir. Bu çalışmalar, hem yerel halkın kültürel bilincini artırmış hem de Sille'yi ziyaret edenlere tarihî ve sanatsal değerleri keşfetme olanağı sağlamıştır. Özellikle restorasyon projeleri sayesinde tarihi dokular korunurken, Sille'nin eşsiz taş evleri, kiliseleri ve ibadethaneleri özgün kimliklerini korumaktadır. Konya&Sille Hazineleri eseri, Sille'ye ait bazı değerli objelerin Yunanistan'da bulunduğunu ve bugüne kadar göz ardı edildiğini ortaya konmaktadır. 20. yüzyıl başında gerçekleşen Nüfus Mübadelesi sırasında Yunanistan'a götürülen yüzlerce eser, tarihi belgeler ve fotoğraflar, bu çalışma ile ilk kez gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu yönüyle eser, sadece bir tanıtım çalışması olmanın ötesine geçerek, Sille'nin ve Konya'nın kaybolmaya yüz tutmuş kültürel hazinelerini gelecek nesillere aktaran bir arşiv niteliği taşımaktadır.

Ayrıca eser, Sille'nin sosyal ve kültürel hayatına dair detaylara da yer vererek, bölgenin geleneksel yaşam biçimini, el sanatlarını ve halk kültürünün de kapsamlı bir şekilde belgelemektedir. *Bu yönüyle eser, sadece tarih meraklıları için değil, kültür araştırmacıları, sanatseverler ve yerel değerlerin korunmasına ilgi duyan herkes için önemli bir kaynak niteliğindedir.*

Konya & Sille Hazineleri, zengin görsel ve belgeleriyle Sille'nin tarihini, kültürünü ve sanatını bütüncül bir bakış açısıyla sunarak, okuyucuyu hem geçmişe hem de bugüne doğru etkileyici bir yolculuğa çıkarıyor. Konya ve Sille'nin saklı hazinelerini keşfetmek isteyenler için vazgeçilmez bir başvuru kitabı olma özelliği taşıyor.

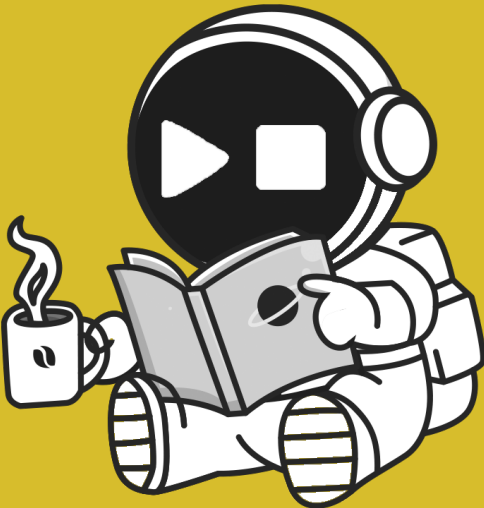

Yapım: Selçuklu Belediyesi
Yapım Yılı: 2024
Cilt sayısı: 1

1995'te yayımlanan José Saramago'nun "Körlük" romanı, sadece bir salgını değil, insanın içindeki gerçek körlüğü anlatıyor. Gözleri açık ama kalpleri kararmış insanlara dair keskin bir uyarı niteliğinde.

İREM NİSA ERBAKAN

Körlük: José Saramago'dan İnsanlığın Vicdan Aynası

José Saramago, 1995'te yayımladığı "Körlük" ile yalnızca bir salgını değil, insanlığın içindeki körlüğü anlattı. 1998 Nobel Edebiyat Ödülü'nün de en önemli dayanaklarından olan bu eser, 20. yüzyılın sonunda yazılmış olsa da hâlâ günümüzün en yakıcı sorularına dokunuyor.

Roman, trafikte aniden gözleri bembeyaz bir ışıkla kapanan bir adamla açılır.

Bu "beyaz körlük", kısa sürede salgına dönüşür: adamın arabasını çalan hırsız, şaşı bir çocuk, genç bir kadın, göz doktoru derken bütün şehir sırasıyla kör olur...

Devlet, çözümü onları bir akıl hastanesine kapatmakta bulur.

Ancak hastane, insanlığın karanlık bir laboratuvarına dönüşür; açlık, korku, otoritesizlik, şiddet ve

en sonunda kadın bedenlerinin pazarlık konusu edilmesi... Medeniyetin incelmış kabuğu bir anda paramparça olur.

Bu kaosta gözleri gören tek kişi vardır: ilk kör kalan doktorun karısı. Sessizce sırlarını saklar, kendi grubunun eli, kolu, vicdanı olur. Onun varlığı, insani değerlerin hâlâ korunabileceğini gösterir.

Ne var ki yeni bir otorite ortaya çıkar: kendini "şef" ilan eden bir kör, yemekleri

kadınların bedeni karşılığında dağıtır. İşte o an, doktorun karısı elindeki makasla bu şefi öldürür. Bu sahne, çaresiz bırakılmış kadınların öfkesi ve adalet çılgılığıdır. Bir gün hastane yanar. Sağ kalanlar dışarı çıkar; fakat şehir de körlüğe teslim olmuştur. Sokaklar çöp, pislik ve sessizlikle doludur. İnsanlığın tüm görkemi çökmüş, geriye yalnızca çaresizce hayatta

kalma içgüdüğü kalmıştır.

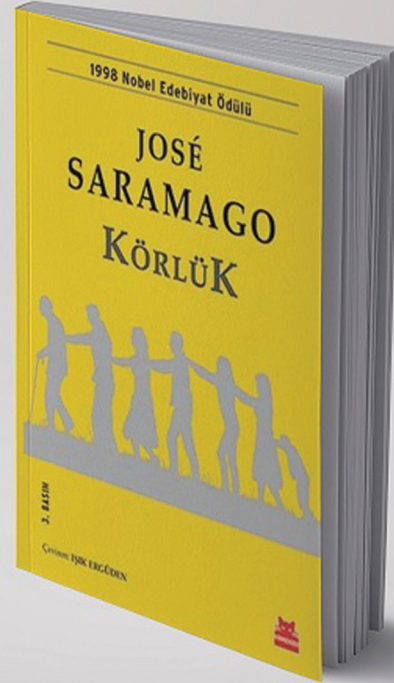
Doktorun karısı, yol arkadaşlarını evine götürür; onların tek göreni, tek umudu olur.

Ve mucize gerçekleşir: ilk kör yeniden görmeye başlar, ardından diğerleri de. Şehir "görüyorum!" çılgınlıklarıyla ayağa kalkar. Ancak asıl sözü doktorun karısı söyler:

"Biz kör olmadık. Biz zaten kördük; gördüğü hâlde göremeyen körlerdik."

Saramago'nun Körlük'ü, yalnızca bir distopya değil, insanın vicdanına tutulmuş keskin bir

aynadır. Okuru huzursuz eder ama tam da o huzursuzlukla gerçeği gösterir. Aslında bir "görme" meselesi değil, bir vicdan meselesidir. İnsanların açgözlülüğünü, iktidar hırsını, birbirine karşı duyarsızlığını teşhir eder. Körlük, gözlerde değil; kalplerde ve zihinlerdedir. Roman bu yüzden sadece bir distopya değil, insanlığın kendi körlüğünü fark etmesi için yazılmış keskin bir uyarıdır.

TARİHTE BUGÜN

01

4 EKİM 1910

TÜRK ŞAİR VE YAZAR CAHİT SİTKİ
TARANCI BUGÜN DOĞDU.

7 EKİM 1989

26. ALTIN PORTAKAL FİLM
FESTİVALİ'NDE "UÇURTMAI
VURMASINLAR" FİLMİ
5 DALDA ÖDÜL ALDI.

05

16 EKİM 1793

FRANSA KRALİÇESİ
MARİE ANTOİNETTE
GİYOTİNLE İDAM EDİLDİ.

18 EKİM 1912

TRABLUSGARP SAVAŞI'NI
ERDİREN UŞİ ANTLAŞMA
İMZALANDI.

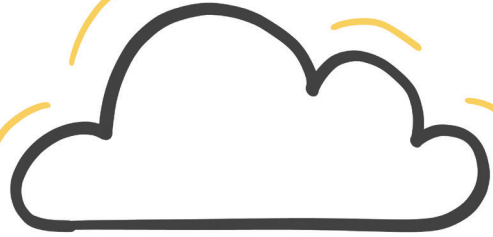
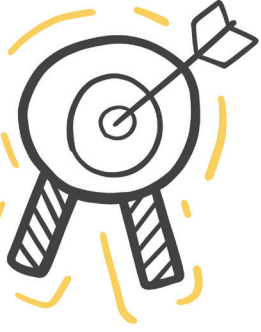

02

12 EKİM 1579

SADRAZAM SOKOLLU MEHMET
PAŞA BİR BOŞNAK SALDIRGAN
TARAFINDAN SARAYDA
ÖLDÜRÜLDÜ.

SONA
ASI

24 EKİM 1857
İLK FUTBOL KULÜBÜ SHEFFİELD FC
KURULDU.
27 EKİM 2008
TÜRKSAT 3A UYDUSU
DEVREYE GİRDİ VE UYDU
FREKANSLARI DEĞİŞTİ.

06

04

21 EKİM 1999
AKADEMİSYEN, GAZETECİ VE
YAZAR AHMET TANER KIŞLALI,
BOMBALI BİR SUİKASTLE
ÖLDÜRÜLDÜ.

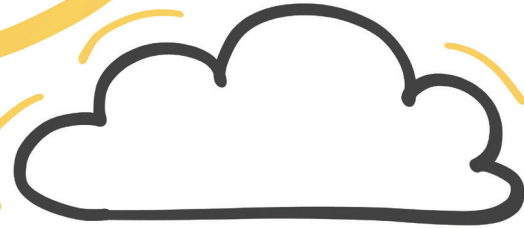
30 EKİM 1973

BOĞAZİÇİ KÖPRÜSÜ, CUMHURBAŞKANI
FAHRİ KORUTÜRK TARAFINDAN AÇILDI.

31 EKİM 1989

TURGUT ÖZAL, 263 OYLA TÜRKİYE'NİN
8. CUMHURBAŞKANI SEÇİLDİ.

03

*Dizelerine aşkı,
isyanı ve hayatı
sığdıran Atilla İlhan
Türk edebiyatında
silinmez izler
bıraktı. Aşkı,
isyanı ve yaşamın
tüm renklerini
dizelerine yansıtan
şair, yalnızca
Türk edebiyatının
unutulmaz bir
sesi olmakla
kalmadı; aynı
zamanda topluma
ve bireye dair
derin gözlemleriyle
kuşaklara
ilham verdi.*

ESMA KOÇAK

Aynada bir şair: Atilla İlhan

1 1925 yılının İzmir’inde, deniz kokusunun ve rüzgârın iç içe geçtiği bir şehirde dünyaya gelir Attilâ İlhan. Babası Muharrem İlhan, Cumhuriyet’in ilk yıllarında adaletin izini süren bir savcıdır. Ciddiyetiyle, dürüstlüğüyle oğluna sadece hukuk bilincini değil, aynı zamanda sorumluluk duygusunu miras bırakır. Annesi Emine Hanım ise, Attilâ’nın ruhundaki şiirsel tarafın sessiz kaynağı gibidir. Yumuşaklığı, sabrı, evin içindeki dinginliğiyle oğlunun kalbine ince bir sızı bırakır. İlhan’ın dizelerinde sık sık rastladığımız hüznün, biraz da annesinden gelen duyarlılığın izidir.

Attilâ İlhan, ortaokul yıllarında şiirin büyüdü dünyasına kapılır, kalbi titrer. *Daha çocuk yaşta, hayatın bir şiir gibi inişli çıkışlı olduğunu fark eder. Kelimelerin, insanın kalbine dokunan bir tarafı olduğunu sezmiştir.* Ve eline geçen bir deftere gizlice aşk dizeleri yazmaya başlar.

Liseyi okuduğu yıllarda, Nazım Hikmet’in bir kitabı onun için sadece bir şiir değil, bir kıvılcım olur. Bu kıvılcım yüzünden okuldan uzaklaştırılır. Eğitim hayatı bir dönem askıda kalsa da ailesinin büyük çabaları sonucu 1946’da liseden mezun olur. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine devam ederken, Paris’e gitmeye karar verir. Orada hem Batı edebiyatıyla hem de siyasal akımlarla tanışır. Seine kıyılarında yürürken Baudelaire’in gölgesi eşlik eder ona, Sartre’ın düşünceleri zihnine siner. Fakat memleket hasreti yakasını bırakmaz. Türkiye’ye döndüğünde artık başka bir insandır. *Hem dünyayı görmüş hem de kendi ülkesinin sancılarını daha derinden hissetmeye başlamıştır.*

1953’te yayımlanan Duvar, Türk şiirinde

Atilla İlhan

yepyeni bir pencere açar. Bu kitapla birlikte Attilâ İlhan, kendi sesini bulur. Garip akımının alaycı tavrına da, İkinci Yeni'nin kapalı, bireysel imgelerine de mesafeli durur. Onun şiirinde sokak vardır, kavga vardır, aşkla yoğrulmuş bir yalnızlık vardır. Üçüncü Şahsın Şiiri, genç kuşakların diline dolanan dizeleriyle bir efsane haline gelir.

*Gözlerin gözlerime değince
Felaketim olurdu ağlardım
Beni sevmiyordun bilirdim
Bir sevdiğin vardı duyardım
Çöp gibi bir oğlan ipince
Hayırsızın biriydi fikrimce
Ne vakit karşımda görsem
Öldüreceğimden korkardım
Felaketim olurdu ağlardım*

Attilâ İlhan sadece şiirle yetinmez. Romanlarında Türkiye'nin siyasal ve toplumsal gerilimlerini işler: Kurtlar Sofrası, Sırtlan Payı, Der Saadet... Onlarca karakter, aslında bir ülkenin aynası gibidir. Denemelerinde ise Cumhuriyet'in modernleşme serüvenini tartışır; Batı'ya körü körüne öykünmek yerine, ulusal kültürden beslenen bir çağdaşlık önerir. *Onun kalemi, daima bir sorgulamanın, daima bir arayışın içindedir.* 1980'lerden itibaren, ekranlarda da sık sık görünür. Kültür-sanat programlarıyla geniş kitlelere ulaşır. Siyah bıyıkları, tok sesi, keskin bakışlarıyla hafızalara kazınır. Konuşurken kelimeleri adeta bir şiir gibi dizer, her cümlesinde düşünceyle duyguyu birleştirir. Onu izleyenler, sadece bir şairi değil, aynı zamanda bir öğretmeni, bir yol göstericiyi görür. Ama ekranlardaki keskin ve güçlü sesin ardında, hâlâ o yalnız ve hüznü şair duruyordur. 1980 sonrası yayımladığı şiir kitaplarında da bu duyguyu görmek mümkündür: Ayrılık Sevdaya Dahil, Elde Var Hüznün, Tutuklunun Günlüğü... Attilâ İlhan 1980'lerden sonra roman ve denemelerine daha çok ağırlık verir.

O Karanlıkta Biz, Haco Hanım Vay, Allah'ın Süngüleri gibi eserlerinde tarih, siyaset ve toplumun kesişim noktalarını işler. 2000'li yıllara gelindiğinde, Attilâ İlhan artık edebiyatın bir çınarıdır. Üniversitelerde konferanslar verir, televizyonlarda gençlere hitap eder, yazılarıyla hâlâ tartışmalar yaratır. Fakat asıl mirası, halkın diline pelesenk olmuş dizeleridir. Sokağın köşesinde, üniversite amfisinde, bir aşk mektubunda onun şiirinden bir cümle mutlaka yankılanır.

*Ben sana mecburum bilemezsin
Adımı mih gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum*

2005 yılında hayata veda ettiğinde, arkasında onlarca kitap, yüzlerce yazı ve binlerce yürek bırakır. Hâlâ kitaplarının sayfalarından, hâlâ bir genç aşığın mırıldandığı dizelerden bize seslenir:

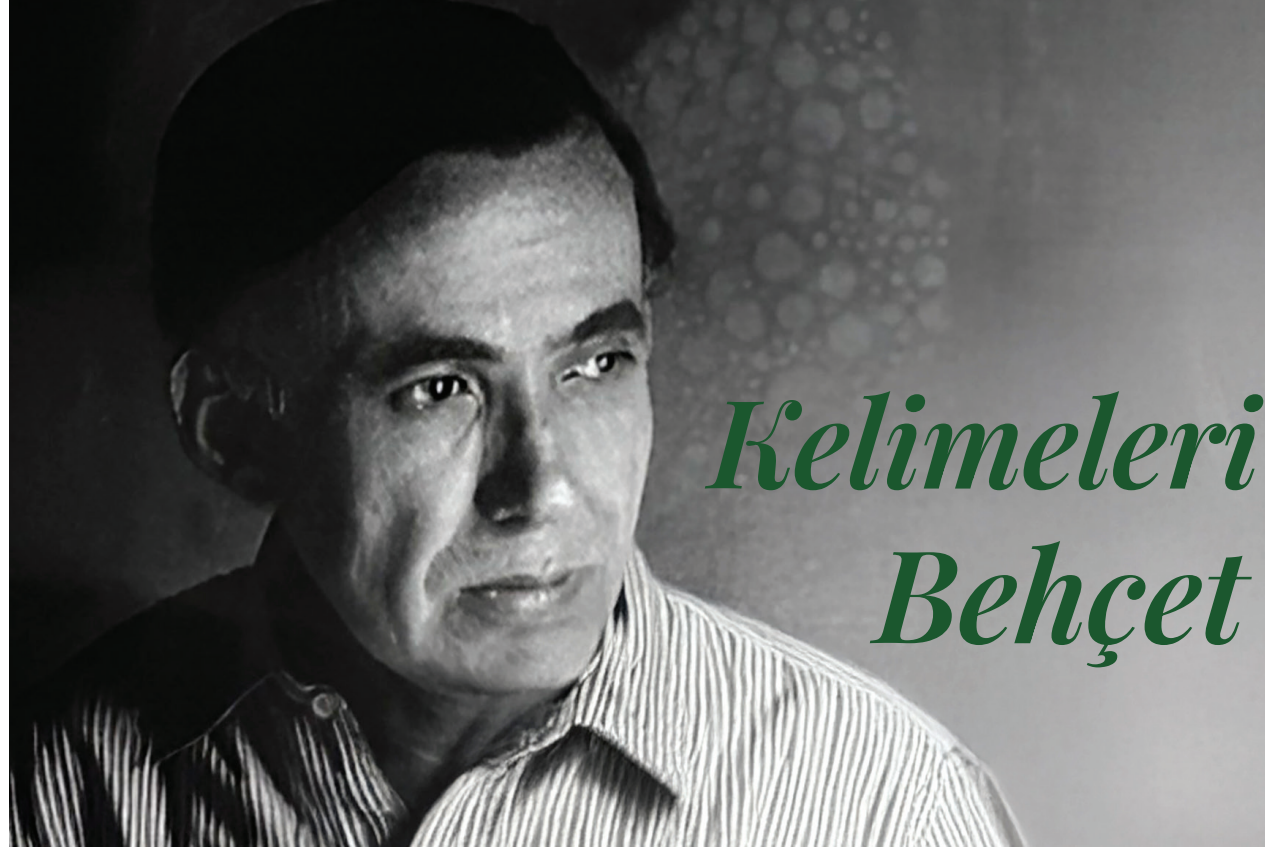
*Têlâşh karanlıkta yumuşak yarasalar
Gittikçe genişleyen
Yakılmış ot kokusu
Yıldızlar inanılmayacak bir irilikte
Yansımalar tutmuş bütün sâhili
Çünkü ayrılmanın da vahşi bir tadı var
Öyle vahşi bir tad ki dayanılır gibi değil
Çünkü ayrılık da sevdâya dahil
Çünkü ayrılanlar hâlâ sevgili
Sanmıştık ki ikimiz
Yeryüzünde ancak
Birbirimiz için varız
İkimiz sanmıştık ki
Tek kişilik bir yalnızlığa bile
Rahatça sığarız
Hiç yanılmamışız
Her an düşüp düşüp
Kristal bir bardak gibi
Tuz parça kırılırsa da
Hâlâ içimizde o yanardağ ağzı
Hâlâ kıpkızıl gülümseyen
-sanki ateşten bir tebessüm-
Zehir zemberek aşkımız...*

Modern Türk şiirinin önde gelen isimlerinden, Cumhuriyet'in ilk kuşaklarından büyük öğretmen Mehmet Behçet Gönül, bilinen adıyla Behçet Necatigil, 16 Nisan 1916'da İstanbul'un Fatih ilçesinde bir konakta, hayatı ve insanı anlamaya yönelik bir merakın içine doğdu. Kastamonulu Hacı Mehmet Necati Efendi ile Hafız İbrahim Hakkı Efendi'nin kızı Bedriye Hanım'ın tek çocuğu olan şair, küçük yaşta İstanbul'un her adımında anı dolu sokaklarını, eski mahallelerin dar ve taşlı yollarını, desenleriyle kalpleri fetheden camilerini gözlemleyerek büyüdü. Medrese ve camilerin mozaik mimarisinde ve derin anlamlarında büyüyen usta yazar; büyüdüğü sokaklarda henüz daha çocukken zihin dünyasını şekillendirmeye başladı.

Hayatı mücadele ile geçen minik Behçet'in, 1918'de yaşadığı evin yanması onun hayatında yeni zorluklara kapı araladı. Aile olaydan sağ kurtulsa da annesi Bedriye Hanım, (1896-1918) geçirdiği ağır mide humması etkisiyle yaşadığı travmayı kaldıramadı ve hastalığı ağırlaştı. Necatigil henüz 2 yaşında çocukken annesini kaybetmenin acısıyla tanıştı. Bir müddet anneannesi Emine Münire Hanım'ın evinde yaşamaya başlayan yazarın artık annesizliğe alışması gerekiyordu.

Babası Mehmet Necati Efendi ise bir yıl aradan sonra Saime Hanım ile ikinci evliliğini yaparak Beşiktaş Valideçeşme'ye taşındı. Bu evlilikten Sabahat ve Fahamet adında iki kızı olan Mehmet Necati Efendi'de artık yeni bir hayata uyum sağlamaya başlıyordu. Minik yazar tam ilkokula başlayacağı sene anneannesinin rahatsızlığı üzerine 1923'te babasının yanına taşınarak Beşiktaş'taki Cevriusta Okulunda ilköğretim hayatına başladı.

Babası işi nedeniyle aile Kastamonu'ya taşındı. Necatigil, ilkokulu burada bitirdi, 1927'de Kastamonu Lisesi'ne geçti. Edebiyata ilgisi, şair öğretmen Zeki Ömer Defne'nin teşvikiyle tutkuya dönüştü. Defne'nin

defterine düştüğü not, onun için hep yol gösterici oldu: *"Yarının iyi bir kalemine sahipsin. Boş durma, oku!"*

Fakat bakımsızlıktan kaynaklı tüberküloz hastalığı öğrenimini aksattı. Aile yeniden İstanbul'a döndü, uzun tedavilerin ardından 1931'de Kabataş Lisesi'ne başladı. 1936'da edebiyat bölümünü birincilikle bitirdi. Hastalığıyla boğuşurken yazıya sarılan Necatigil, 1927-1928'de "Küçük Muharrir" adını verdiği el yazması dergiyi çıkarmaya başladı. Arkadaşlarına ve ailesine sunduğu bu dergi, Kabataş Lisesi yıllarında da sürdü; bir yazda 12 sayı hazırlayarak üretkenliğini artırdı. *Aynı dönemde Akşam gazetesinin "Çocuk Dünyası" ekinde şiir, hikâye ve fıkralar yayımladı. 1931-1933 arasında süren bu dönem, 2017'de Yüpi Kredi Yayınları tarafından "Küçük Muharrir" adıyla kitaplaştırıldı.*

Kabataş sonrası Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne giren Necatigil, Ali Nihat Tarlan ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın öğrencisi oldu, burada

Cahit Külebi ile dostluk kurarak edebiyat yolculuğunda önemli bir yoldaş kazandı. Edebiyatın derin ruhu Necatigil, yalnızca tek pencereden bakmadı, Alman Filolojisi derslerine misafir öğrenci olarak katıldı. Bu ilgi; ona uluslararası bir kapı da açtı. Deutscher Austauschdienst'in davetiyle Berlin'e gitti ve dört ay boyunca burslu olarak Almanca eğitimi aldı.

1940'ta yükseköğrenimini birincilikle tamamlayan Necatigil, aynı yıl Kars Lisesi'nde edebiyat öğretmenliğine başladı. Kötü iklim koşullarına uyum sağlayamayınca 1941'de Zonguldak Çelikel Lisesi'ne tayin oldu. Burada Muzaffer Tayyip Uslu ve Rüştü Onur'la tanıştı; birlikte yazdıkları şiirler Ocak, Kara Elmas ve Değirmen dergilerinde yayımlandı. 1943'te Pertevniyal Lisesi'ne atandı.

Aynı yıl yedek subaylık için Ankara'ya giden Necatigil, askerlik görevini İzmir'de yaptı. 1945'te İstanbul'a dönünce Kabataş Lisesi'ne öğretmen oldu. Burada Demir Özlü ve Hilmi Yavuz'a ders verdi, Dönüm dergisinin

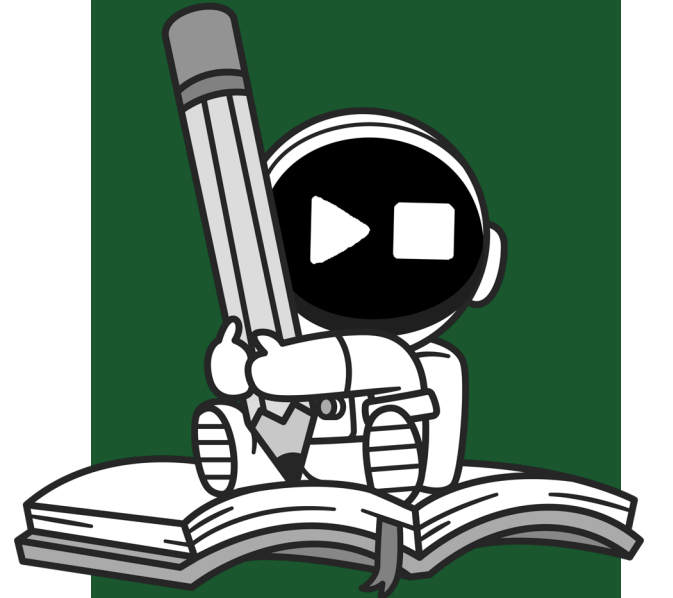
n sarrafı: Necatigil

çıkmasına öncülük etti ve ilk kitabı Kapalı Çarşı'yı yayımladı. Bu dönemde İstanbul Üniversitesi Alman Filolojisi'ne kaydoldu; ders yoğunluğu nedeniyle bıraksa da Almanca sertifikası aldı. 1948'de Sarıyer Ortaokulu'nda ders verirken stajyer öğretmen Huriye Korkut'la tanıştı. Bu tanışıklık, 1949'un Ağustos ayında Beşiktaş Valideçeşmesi'ndeki aile evinde kıyılan sade bir nikah ile evliliğe dönüştü. Genç şair, yıllar sonra eşine duyduğu saf sevgiyi şu dizelerle dile getirecekti; *"Yanımda sen varsın, ömrümün yarısı seninle geçti. Payıma düşen neyse hayattan, seninle güzeldi."* Genç çift Setüstü Sokak'ta mütevazı bir eve yerleşti; 1951'de Selma, 1957'de Ayşe dünyaya geldi. 1964'te taşındıkları Beşiktaş Nüzhetiye Caddesi'ndeki Deniz Apartmanı, şairin son durağı oldu. Meslek hayatını Kabataş Lisesi'nde sürdüren Necatigil, 15 yıl boyunca birçok öğrenci yetiştirdi. 1945-1955 arasında Çevre, Evler ve Eski Toprak'ı yayımladı. Eski Toprak

ile Yeditepe Şiir Armağanı'nı, Yaz Dönümü ile TDK Şiir Ödülü'nü aldı. Ayrıca Zuckmayer'den çevirdiği Kurtlar şiiriyle Türk-Alman Derneği çeviri yarışmasını kazandı. 1963'ten itibaren radyo oyunları yazmaya başladı ve bu alanda Türkiye'nin en üretken isimlerinden biri oldu. Çevirileriyle de tanınan Necatigil, Rilke'den Zweig'a pek çok yazarın eserlerini Türkçeye kazandırdı. Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü (1960), 100 Soruda Mitologya (1969) ve Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü (1979) gibi önemli eserler hazırladı. 1960 yılında ÇAPA Eğitim Enstitüsü'ne tayin edildi. 1972'de kendi isteğiyle emekliye ayrıldıktan sonra, evinde yoğun bir edebi çalışmaya yöneldi. Emeklilik yılları, onun kalemini daha da verimli kılan; sessiz ama üretken bir dönem olarak hafızalara kazındı. 1979 yılının Kasım ayında akciğerlerindeki rahatsızlık ve kanser teşhisi nedeniyle Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi'ne yatırıldı. Kısa bir tedavi sürecinin ardından 13 Aralık 1989'da ardında unutulmaz dizeler bırakarak hayata veda eden Necatigil; şiirleri hala yaşamaya devam etse de bedeni İstanbul Zincirlikuyu Mezarlığı'nda yatıyor... Necatigil'in anısını yaşatmak için ailesi 1980'de Necatigil Şiir Ödülü'nü başlattı; 2019'daki 40. törenden sonra ara verildi. Ölümünden sonra "Eski Sokak" şiirine konu olan Camgöz Sokağı'na (1987) adı verildi: *"Yokuş yukarı daracık, karanlık iner akşamları, Çocuk sesleri, fener ışıkları, hüziün taşır duvar araları..."* Ayrıca Deniz Apartmanı'na plaket kondu (2005), Kabataş Lisesi'nde bir dersliğe ve bahçeye adı verildi, Beşiktaş Şairler Sofası Parkı'na heykeli yapıldı. Eskişehir'de bir tramvay durağına adı verildi. "Kelebeğin Rüyası" filminde Zonguldak günleri canlandırıldı. Öğrencilerinin çıkardığı Dönüm dergisi ise 2019'da yeniden yayımlanmaya başladı.

Günlük hayatın küçük ayrıntılarına derin anlamlar yükleyen usta bir şairdi Behçet Necatigil. Sade ama dokunaklı şiirleriyle, Türk edebiyatının en zarif seslerinden biri olarak iz bıraktı.

İREM NİŞA ERBAKAN

Binlerce Yılın İzinde: Konya'nın Kırk Arkeolojik Mirası

**Konya Büyükşehir
Belediyesi Kültür A.Ş.,
kültür, sanat ve turizm
alanındaki hizmet
ve ürünleri halkla
buluşturmak amacıyla
kurulmuştur. Konya'nın
tarihi, kültürel ve manevi
mirasını korumayı,
tanıtmayı ve bu değerleri
ulusal ve uluslararası
düzeyde görünür kılmayı
hedeflemektedir.
Kültür A.Ş., Konya'yı
kültür ve sanatın önemli
merkezlerinden biri hâline
getirme vizyonuyla
hem yurt içinde hem
de yurt dışında tanıtım
faaliyetlerine aralıksız
devam etmektedir.**

DİLEK GÜN

Anadolu'nun tarih sahnesinde binlerce yıldır önemli bir merkez olan Konya, yalnızca geniş ova topraklarıyla değil, sahip olduğu derin kültürel ve arkeolojik mirasıyla da öne çıkıyor. Yapılan bilimsel kazılar ve araştırmalar, kentin tarih öncesi çağlardan Bizans dönemine uzanan kesintisiz yerleşim serüvenini gün yüzüne çıkarıyor. Konya, antik yapıları, höyükleri, yazıtları ve antik yollarıyla Türkiye'nin en değerli kültürel hazinelerinden birine ev sahipliği yapıyor. Kent tarihini korumak, tanıtmak ve gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla yürütülen çalışmalar her geçen gün artarken, "Konya'nın Kırkları" serisi bu çabanın en somut örneklerinden biri olarak dikkat çekiyor. Az bilinen tarihî ve arkeolojik değerleri gün ışığına çıkaran bu yayın dizisi, Konya'nın zengin geçmişini merak eden okurlara eşsiz bir keşif fırsatı sunuyor. "Konya'nın Kırk Arkeolojik Mirası" adlı yayında, ilk etapta tanıtılacak 40 arkeolojik miras özenle seçildi. Hitit İmparatorluk Dönemi'nden Bizans Dönemi'ne kadar uzanan geniş bir zaman diliminden günümüze ulaşan anıtlar, sunaklar, yazıtlar, antik yollar, höyükler ve yerleşim alanları kitapta yer alıyor. Araştırmacıların bilimsel makaleleri ve literatür taramalarıyla desteklenen bu derlemeler,

her bir eserin tarihî ve kültürel önemini ayrıntılı bir biçimde aktarıyor. Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.'nin hazırladığı bu yayın, hem şehirdeki arkeolojik mirasın önemini vurguluyor hem de okuyuculara Anadolu'nun kadim tarihini keşfetme imkânı sunuyor. Tarih meraklıları, araştırmacılar ve öğrenciler için "Konya'nın Kırk Arkeolojik Mirası", şehrin kültürel zenginliklerini daha yakından tanımak isteyenlere eşsiz bir kaynak niteliği taşıyor.

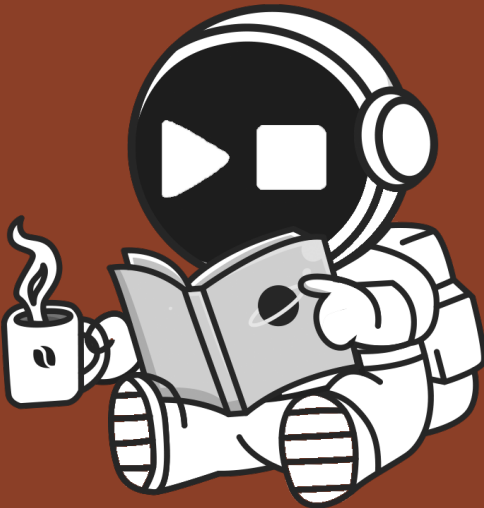

**Yayınevi: Konya Büyükşehir
Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları
Yazar: Mehmet Tekocak
Cihangir Aldemir
Yapım Yılı: 2024
Konya'nın Kırkları Serisi**

*Edward W. Said :
Batı'nın Doğu'yu
nasıl algıladığını
sorgulayan bir
düşünür ve kültür
eleştirmeni.*

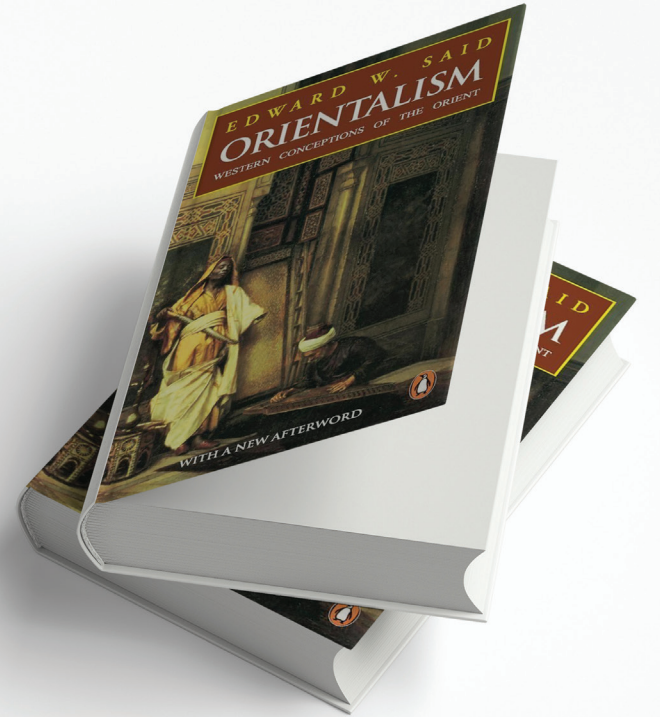
EBUBEKİR SALAN

Oryantalizm: Doğu'yu Batı'nın Gözünden Görmek

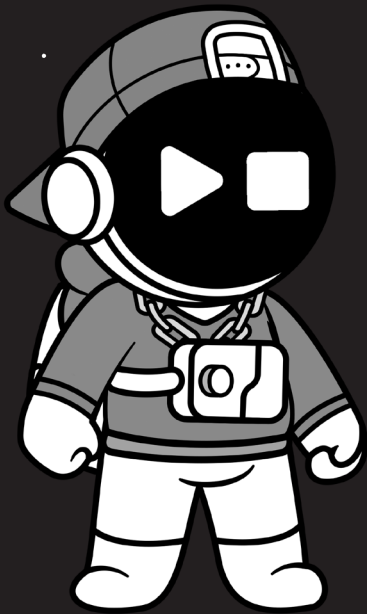
Edward W. Said, 20. yüzyılın en etkili düşünürlerinden ve kültür eleştirmenlerinden biridir. 1 Kasım 1935'te İngiliz mandası altındaki Kudüs'te, Filistin asıllı bir Hristiyan ailede doğar. Eğitim hayatını Kahire ve ABD'de sürdürür ve uzun yıllar Columbia Üniversitesi'nde edebiyat profesörü olarak görev yapar. Eserlerinde edebiyat, kültür, siyaset ve kimlik meselelerini derinlemesine ele alır. Said'in en bilinen eseri "Oryantalizm", kültür ve düşünce dünyasında çığır açar. Kitap, Batı'nın Doğu'yu objektif bir şekilde tanımlamak yerine kendi çıkarlarına uygun biçimde kurguladığını gösterir. Said, bu yaklaşımı "Oryantalizm" olarak adlandırır. Kitapta Doğu, Batı tarafından geri kalmış, irrasyonel, egzotik ve bağımlı bir yer olarak resmedilirken; Batı ise akılcı, modern ve özgürlükçü olarak sunulur. Böylece Batı, hem kendi üstünlüğünü vurgular hem de sömürgeci politikalarını meşrulaştırır. "Oryantalizm" sadece siyasette değil, edebiyat, sanat ve bilim alanlarında da kendini gösterir. Avrupalı yazarlar ve sanatçılar, Doğu'yu mistik ve gizemli bir dünya olarak yansıtır ve onun kendi kimliğini tanımlamasını engeller. Batı'nın bakışıyla şekillenen bir "öteki" yaratılır. Modern dönemde de bu bakış devam eder; sinema, medya ve popüler kültürde Doğu hâlâ geri kalmış veya Batı'ya muhtaç

bir coğrafya olarak sunulur. Hollywood filmlerindeki Arap ve Müslüman tasvirleri bunun güncel örneklerindendir. "Oryantalizm" sadece akademik bir eser değil, kültür, kimlik ve güç ilişkilerini anlamak isteyen herkes için temel bir kaynaktır. Said, kültürün sadece sanat veya edebiyat olmadığını; aynı zamanda bir güç aracı olduğunu ve Batı'nın Doğu'yu nasıl tanımladığının onu nasıl kontrol etmek istediğini gösterdiğini hatırlatır. Edward W. Said'in diğer önemli eserleri arasında "Kültür ve Emperyalizm" bulunur. Filistin meselesine dair görüşleri ve politik duruşuyla da tanınır. Said, yalnızca akademide değil, toplumsal ve politik alanda da etkili bir düşünür olarak hatırlanır.

*Rap kelimesinin
“Rhythm And
Poem” (Ritim
ve Şiir) şeklinde
açılımı olduğu
yaygın bir görüş
olsa da, aslında
rap kelimesi
İngilizce sözlük
anlamı olarak
“ağır eleştiri”
anlamına gelir.*

MELİH ÖZKAN

SOKAKLARIN Ritmi : Rap

1 970'lerin New York'u... Bronx'un dar ve yıpranmış sokaklarında yükselen bir ses, sadece bir müzik türü değil, sistemin dışına itilmiş gençlerin isyanının yankısıydı.

Yoksulluk, işsizlik, ırkçılık ve sokak şiddeti... Bu gerçekler, Afro-Amerikan ve Latin gençlerin hayatını şekillendiriyor, onların hikâyelerini anlatacak bir dil arayışına itiyordu. *İşte rap müzik, “Ritim ve Şiir” anlamına gelen doğasıyla bu ihtiyaca karşılık verdi. Her beat, her söz, “Buradayım ve varım” diyen bir haykırıştı; sokakların sessiz çığlığı, mikrofon aracılığıyla duyulur hale geldi.*

Rap, yalnızca bir müzik türü değil; hip hop kültürünün dört temel ayağından biri olarak bir yaşam biçimiydi. DJing'in ritmik altyapısı, breakdance'in bedenle ifade edilen özgürlüğü, graffitinin sokaklarda var olma çığlığı ve MC'lerin mikrofonla anlattığı sözler, gençlerin sesi olarak birleşti. DJ Kool Herc'in geliştirdiği breakbeat tekniği, Grandmaster Flash'ın scratch ve miks teknikleri ve Afrika Bambaataa'nın gençleri sokak şiddetinden uzaklaştırıp dayanışmayı teşvik eden “Universal Zulu Nation” hareketi, Bronx sokaklarını küresel bir kültürün doğum yerine dönüştürdü.

Rap'in ruhu, isyan ve farkındalık arasında salınıyordu. Gençler, kendi acılarını, hayallerini, başkaldırılarını ritimle birleştirerek anlattılar. Eşitsizlik, adaletsizlik ve dayanışma temaları şarkı sözlerinde yankılandı; rap, onlara kimlik kazandırdı ve kültürler arasında bir köprü oldu. *Tupac Shakur'un “Keep Ya Head Up” sözleri, J. Cole'un “Love Yourz” mesajı, Nas'ın “I Can” şarkısı,*

yalnızca ritmik cümleler değil; gençlere umut ve direnç aşılayan manifestolar olarak kabul edildi.

Zamanla rap, sınırları aştı ve küresel bir fenomen haline geldi. Ancak bu yayılma beraberinde bir dönüşümü de getirdi. Bugün bazı şarkılar, paranın, şöhretin ve lüksün sahnesine dönüştü; arabalar, mücevherler, şatafatlı yaşamlar... Sisteme karşı bir başkaldırı olarak doğan sözler, yer yer sistemin sunduğu yaşam tarzını yücelten vitrine dönüştü. Yine de rap hâlâ çift yönlü bir yol sunuyor. Trap ve gösteriş kültürü bir yana, toplumsal sorunları dile getiren, gençlere ilham ve umut veren sanatçılar hâlâ var. Jay-Z, milyonlarca dolarlık burs fonlarıyla yoksul gençleri üniversiteye ulaştırıyor; *Ceza*, *UNICEF*'in "*Çocuk Hakları Gönüllüsü*" olarak *vicdanın sustuğu anlarda harekete geçmenin önemini hatırlatıyor*. Chance the Rapper, Chicago'daki devlet okullarına bağışlar yapıyor; Fuat Ergin Berlin'de göçmen gençlere ücretsiz rap atölyeleri sunuyor. Sagopa Kajmer ise şiddet yerine içsel sorgulama, sabır ve aklı ön plana çıkararak gençlere motivasyon sağlıyor.

Rap'in sözleri, her zaman bir mesaj taşıdı. *Ceza*'nın "Ben Ağlamazken" şarkısı, vicdanın sustuğu anlarda harekete geçmenin önemini hatırlatıyor; Jay-Z'nin "Public Service Announcement" parçası, bireyin kendi gücünü fark etmesi gerektiğini hatırlatıyor. Tupac'ın sözleri, hayatta karşılaşılan zorluklara rağmen umudu ve direnci vurguluyor; Nas ve J. Cole, gençlerin kendi değerini ve potansiyelini fark etmesini sağlıyor. Bu sözler, yalnızca melodik cümleler değil; toplumsal birer çağrı, birer manifesto.

Rap, Bronx'un sokaklarından çıkarak dünyanın dört bir yanına yayıldı; ancak köklerinde hep aynı soruyu taşıyor: "Biz buradayız, bizi duyuyor musunuz?" Kimileri için sadece ritim ve şov, kimileri içinse hâlâ umut ve direnç... Bu iki yönlü yol, rap'in özünü ve gücünü belirleyen en önemli unsur. *Ve belki de bu yüzden, rap hâlâ dinlemeye, anlatmaya ve düşündürmeye devam ediyor*. Bugün rap, sokakların sesi olmaktan çıkıp küresel bir kültür haline gelmiş olsa da, her yeni beat, her yeni söz hâlâ Bronx'ta doğan o ilk haykırışın izlerini taşıyor. Bu müzik, ritmiyle dans ettiriyor, sözleriyle düşündürüyor ve kültürüyle birleştiriyor.

Ölü Ozanlar Derneği:

“Ölü Ozanlar Derneği”, geleneksel kalıplara sıkışmış bir okulda öğrencilerini özgür düşünmeye ve hayatı kendi bakış açılarıyla yaşamaya teşvik eden bir öğretmenin etkileyici hikâyesini anlatan unutulmaz bir film.

DİLAN ÇETİNKAYA

Sinema bazen bir hikâye anlatmaz; izleyiciye aynı zamanda insan ruhunun derinliklerine varan o gizli ışığı da gösterir. Bu filmlerden biri de Dead Poets Society (Ölü Ozanlar Derneği)'dir. Filmin başrolünde Robin Williams'ın canlandığı John Keating, öğrencilerine yalnızca şiiri veya edebiyatı değil, yaşamın kendisini de öğretmeye çalışan bir rehberdir. Film, 1959 yılında, Amerika'daki Welton Akademisi'nde geçer. Burası disiplinli, katı kuralları olan ve öğrencilerinden “itaat” bekleyen bir okuldur. Fakat bu değerler, öğrencilerin ruhunu beslemekten çok onları kalıplara sokar. *İşte bu ortamda, edebiyat öğretmeni John Keating okula adımını atar.* Öğrencilerini alışılmışın dışına çıkararak, hayatın katı kurallardan ibaret olmadığını; asıl olanın yaşamın kendisi olduğunu göstermeye çalışır. John Keating, daha ilk derslerinde öğrencilerine zamanın geçiciliğine vurgu yapmak için şu satırları okur: *“Henüz vaktin varken tomurcukları topla. Zaman hâlâ uçup*

gidiyor. Ve bugün gülümseyen bu çiçek, yarın ölüyor olabilir.”

Keating, bu satırlarla yaşamın aslında ne kadar kısa olduğunu ve cesur bir birey olmaları gerektiğini hatırlatır; ardından o meşhur cümlesini söyler: *“Carpe diem. Seize the day, boys. Make your lives extraordinary.”*

“Âm yaşayın çocuklar. Hayatınızı olağanüstü kılın.” İşte bu söz, filmin “âni yaşa” felsefesinin şiirsel bir ifadesidir.

Öğrencilerinden Neil Perry bu sözlerden çok etkilenir. Oyunculuk hayali vardır ama babasının katı beklentileri yüzünden bu hayalini bastırmaktadır. Diğer öğrencilerden Todd Anderson ise içine kapanık, utangaç bir çocuktur ve Keating sayesinde yavaş yavaş kendi sesini bulmaya başlar. Film boyunca diğer öğrenciler de Keating'in cesaretlendirici sözlerinden etkilenir. Bir süre sonra öğrenciler, kütüphane araştırmalarında Keating'in öğrencilik yıllarında katıldığı gizli bir topluluğu keşfederler: *Ölü Ozanlar Derneği.* Bu dernek, gençlerin ormanda bir araya gelip şiir okuduğu, hayatı ve hayallerini paylaştığı bir sığınaktır. Öğrenciler de Keating'in geçmişte yaptığı gibi bir araya gelerek şiirlerin okunduğu, hayatın tartışıldığı ve hayallerin dile getirildiği bir grup kurarlar; ormanın derinliklerindeki bir

Ânı Yaşa!

mağarada tutkularını ve düşüncelerini paylaşırlar. Gençler, kurallarla çevrili okul hayatında nefes alabildikleri, kim olduklarını ve ne istediklerini sorgulayabildikleri bir özgürlük alanı bulurlar. Yönetmen, bu toplantıları aslında toplumun, ailenin ve okulun baskılarıyla bastırılmış duyguların yeniden hayat bulduğu bir metafor olarak izleyiciye sunar.

Keating'in bir başka öğüdü de sözlerin ve fikirlerin gücüne vurgu yapar:

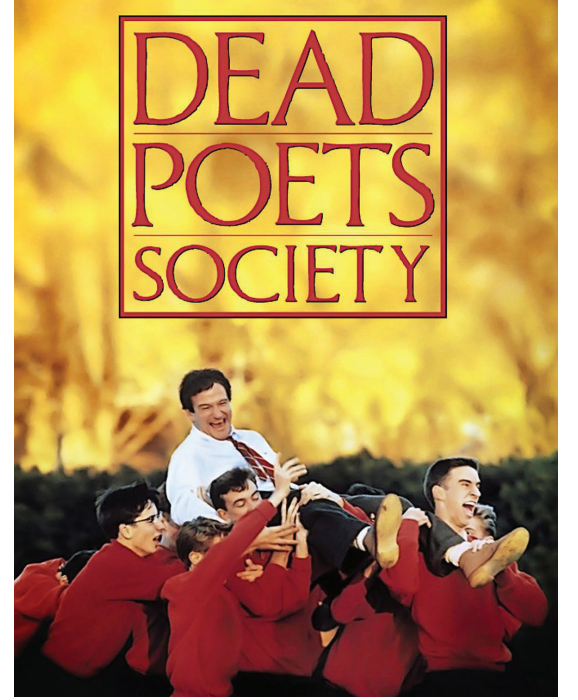
"Kim ne derse desin, sözcükler ve düşünceler dünyayı değiştirebilir."

Yönetmen burada, izleyiciye küçük bir cümle, bir düşüncenin ya da hayalin bile dünyayı dönüştürebileceğini hatırlatır. Film ilerledikçe, sadece fikir özgürlüğünden bahsedilmediğini, aynı zamanda Welton Akademisi'nin üstün zekâlı ve kurallara sıkı sıkıya bağlı öğrenciler yetiştirmeyi amaçladığını görürüz. Öğrenciler tiyatroya gidemez, şarkı söyleyemez ve ailelerinin koyduğu katı sınırların dışına çıkamazlar. Kısacası, okulun ve ailelerin amacı tek tip, üstün

zekâlı insanlar yetiştirmektir. Bu yaklaşım, öğrencilerin farklılıklarını bastırır, yaratıcılıklarını köreltir ve kendi seslerini bulmalarını engelliyordur. Film, tam da bu noktada, öğrencilerin içindeki bastırılmış sesleri ve tutkuları ortaya çıkarmanın önemine vurgu yapar:

"Herkes aynı fikirde olduğunda, aslında kimse gerçekten düşünmüyordur."

Çeşitlilik ve farklılık olmalı; ancak o zaman dünya değişir ve gelişir. İnsan, yeni yollar keşfederek yaşamını kendi seçimleriyle anlamlandırabilir. Ölü Ozanlar Derneği, tam da bu nedenle bir metafor olarak işlev görür: Toplumun ve kurumların baskısına rağmen, bireylerin kendi seslerini duyabileceği bir alan oluşturur ve özgürlüğün değerini hatırlatır. Filmin son sahnelerinde Keating'in kovulmasıyla işler ağırlaşır. Ancak öğrenciler, zor da olsa içlerindeki cesareti göstererek son bir kez ve belki de hayatlarında hep var olacak o gücü ortaya koyarlar. Todd, topluluk önünde konuşmaktan çekinen bir öğrenci olmasına rağmen, ilk haykırışın sesi olur; *masanın üzerine çıkarak öğretmenini selamlar ve diğer öğrenciler de onu takip ederek son bir kez "Carpe diem" derler.* Bazı karakterler için mutlu son yok; ama Keating sınıftan çıkarken

öğrencilerine gururla ve gülümseyerek bakarak ayrılır. Çünkü verdiği dersin önemini, öğrencilerinin kendi yollarını çizme cesaretiyle kanıtladıklarını görür. Film, baskılar ve kayıplar karşısında bile "ânı yaşı" mesajını sessiz ama etkili bir şekilde hatırlatır. Ölü Ozanlar Derneği'nin oluşturduğu alan, öğrenciler için yalnızca bir eğitim ortamı değil, aynı zamanda yaşamın kendisi için de bir ilham kaynağıdır. *Ve film, izleyiciye sessizce sorar: "Sen gerçekten nasıl yaşamak istiyorsun?"*

ASTRO SAHNE SANATLARI

EKİM AYI KÜLTÜR SANAT ETKİNLİKLERİ

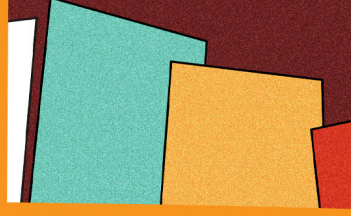
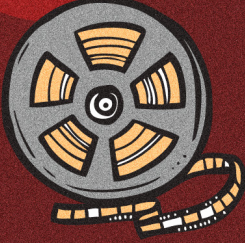

17 EKİM

(Cuma)

**ARA GÜLERİ
ANMA GECESİ**

20.30

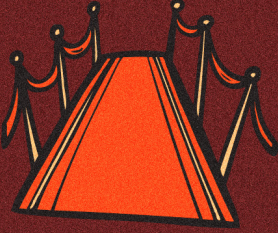

18 EKİM

(Cumartesi)

**ABDULLAH KASAY İLE
YAZAR BULUŞMASI**
(Bir Film Nasıl Okunur?)

15.30

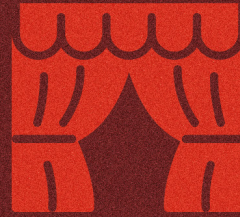
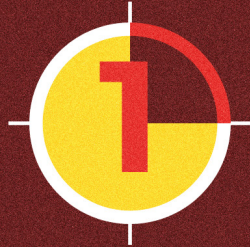
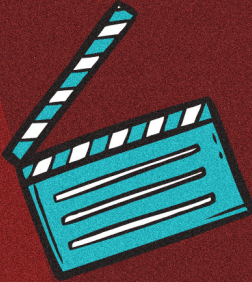
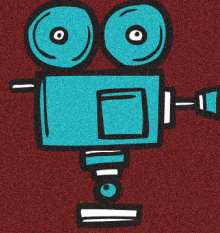

19 EKİM

(Pazar)

PİNOKYO
(Çocuk Oyunu)

14.00

22 EKİM

(Çarşamba)

REAKSİYON
(İnteraktif Doğaçlama)

20.00

Astro Sahne
Sanatları

